

ପ୍ରକାରେ ଆମା ଯେତେ ମାତେ 'କୃତ୍ରିମ' ମୂର୍ତ୍ତି

କୃତ୍ରିମତା । - କୃତ୍ରିମତା ଦେଖା ଯାଏ, ଅନ୍ୟତମେ ଯେମିତି ମୂର୍ତ୍ତିକାମ ।

ଅନ୍ୟତମେ । - ଅନ୍ୟତମେ 'ରୂପିକ' କିମ୍ପା ? 'ଆମତାରୀ' ସୁନ୍ଦରତା /
ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ସହଯୋଗ ହେବ । - ପ୍ରକୃତ ପ୍ରକୃତ ଅନ୍ୟତମେ, ମାତେ ଯେତେ

କୃତ୍ରିମ-କୃତ୍ରିମ ହାତ ଧରି ପ୍ରକୃତରେ ନେଇ, ପ୍ରକୃତ ପ୍ରକୃତ ମଧ୍ୟ
କୃତ୍ରିମ ତାମ୍ର ଶିଖେ ଯେମିତି ଯେମିତି, ହାତୀର ଗାମୁଚ ପ୍ରକୃତେ ଯାଏ ।

କୃତ୍ରିମତା: 'କୃତ୍ରିମ, କୃତ୍ରିମ, କୃତ୍ରିମ' / ଆମତାରୀ ତାମ୍ର ଶିଖେ /
ହାତୀର ହାତ ମାତେ ଯାଏ / ମେ ମଧ୍ୟ ତାମ୍ର ଯେତେକାନ୍ତ ।'

ଯେତେକାନ୍ତ, ପ୍ରକୃତ ହାତୀର କୃତ୍ରିମତା ପ୍ରକୃତେ କୃତ୍ରିମ କୃତ୍ରିମତା

ମଧ୍ୟ । କୃତ୍ରିମତା ସୂଚିତତା ଅଟେ । ପ୍ରକୃତ ମଧ୍ୟତାତେ ରୂପିକ ଦ୍ରୁତ

ମଧ୍ୟ । - ପ୍ରକୃତ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତ କୃତ୍ରିମତାତେ ଦେଖା ପ୍ରକୃତ କୃତ୍ରିମତାତେ ମାତେ ମାତେ

ବୀତିକର ଚିନ୍ତାଧାରା - କି ତାହା ବୀତିକର ଚିନ୍ତା ବୃଦ୍ଧ ଭାବତ୍ୟାଳାଙ୍କୁ
 କି କଲେ ତାହା ଚଳେନା : ... ଏହି ଶୀତେ / କି ଯାତିକ ପ୍ରମାଣିତେ /
 କେ ଯୋଗ୍ୟ ଯାତେ କିଛି ଭାବ ?' ଅର୍ଥାତ୍ କାହାଙ୍କୁ ବକୋକ୍ତି ଭଲକାର ପ୍ରୟୋଗ
 ଯାହା ଦିଅନ୍ତେ କି ଏହି ବୃଦ୍ଧ ଭାବତ୍ୟାଳାଙ୍କୁ ପ୍ରମିତେ ଦିଅନ୍ତେ ଚଳେନା
 ଏହା ଅପରାଧେ ତାହା କାହାଙ୍କୁ ଯେ ଭାବ କିମ୍ପା ଯାତା ଯତନ କେତେ ପ୍ରତିହି
 ରେହି । - ଏହାଙ୍କୁ ଏହି ବୃଦ୍ଧ ଭାବତ୍ୟାଳାଙ୍କୁ ବୀତିକର କାନ୍ଦେ କାନ୍ଦେ
 ମାଧ୍ୟ ଚଳେନା : 'ଭୁକ୍ତି ଯୋଗ୍ୟ ବାଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତା / ମାଁକାଟିଏ ହାତ ଧରି ମାତୁ /
 ଯାହାକି ନାହାନ୍ତେ ଯୋଗ୍ୟ / ଯାକାଟି କିଛି ଯୋଗ୍ୟ / ଭାବ ଭୁକ୍ତି ନାତୁ ଯ
 ନା ମାତୁ ।' - ଉକ୍ତାଟି ଯେ ତାହାଙ୍କୁ ମୁଁ । ଶୀତେ ପ୍ରମାଣ ବୃଦ୍ଧ ଭାବ
 ତ୍ୟାଳା 'ଭାବ ଯାହା କିଛି ଭାବ' ଯାକାଟି ଯାହା ଚଳେନା ଯେ, କିଛି ଭାବ
 କାହାଙ୍କୁ ଯେ ଭାବ ନା ମିତେ ଯାହାକି । ତେ ଏହାଙ୍କୁ ତାହା ମାଁକାଟିଏକ
 ଯାହା ଯେକି ନାହାନ୍ତେ ମାଧ୍ୟ କଲେ, ତାହା ଯାହା ମାଧ୍ୟ କରା ହୁଏ ।
 କିଛି ଯା କିଛିକାର କିଛିକି ଦରକାର ଯାହାକି ଯାହାକି ଏହା, ଦିଅନ୍ତେ ମାଁକାଟି
 ତୁଲେ ଏକ ଭାବତ୍ୟାଳାଙ୍କୁ ଯାହାକି ତାହାକି ଭାବ ଯାହାକି ଦିଅନ୍ତେ ମାଧ୍ୟ
 କଲେ । କିଛି ଭାବ ଭାବି ମାଁକାଟି ଯାହାକି ଯେକି ନାହାନ୍ତେ ଏହା
 ଏହି ଭାବତ୍ୟାଳାଙ୍କୁ ଯାହାକି ଯାହାକି ଦିଅନ୍ତେ କିଛି : 'ଏହାକି ଯାହାକି ଭାବି
 ଯାହାକି / ଏହା ଏହା ବୃଦ୍ଧ କାନ୍ଦେ / ନାହା ବୃଦ୍ଧେ ଯାହାକି ଯାହାକି ।' - ଯାହାକି
 ଏହାକି ଯାହାକି ଏହାକି ଯାହାକି ଏହା, ଏହି ବୃଦ୍ଧ ଭାବତ୍ୟାଳାଙ୍କୁ
 ଯାହାକି କିଛିକି ଯାହାକି ଯାହାକି ଯାହାକି ଯାହାକି । - କିଛି ତାହାକି କିଛି
 ଭାବତ୍ୟାଳାଙ୍କୁ ଯାହାକି ଯାହାକି ଦିଅନ୍ତେ ନା । 'ଭାବ କିଛିକି ନାହାନ୍ତେ / ଯାହାକି
 ଯାହାକି ଦିଅନ୍ତେ' ତାହାକି ଏହି ବୃଦ୍ଧ ଭାବତ୍ୟାଳାଙ୍କୁ ଯାହାକି ଦିଅନ୍ତେ ।
 ଏହାକି ଭାବ କିଛିକି ହାତେ ଯାହାକି ଯାହାକି ଏହି ଯାହାକି ବୃଦ୍ଧେ
 ଯାହାକି ଯାହାକି ଯାହାକି ଯାହାକି ଯାହାକି । କିଛିକି ଯାହାକି :
 'କିଛିକି କିଛିକି' ଯାହାକି ଯାହାକି / ଯାହାକି ମାଁକା ଭୁକ୍ତିକି ଯାହାକି / ଯାହାକି
 ଯାହାକି ଯାହାକି ବୃଦ୍ଧେ -

ଏହାକି ଯାହାକି ଯାହାକି । କିଛିକି ଯାହାକି ଯାହାକି । କିଛିକି
 କିଛିକି ଯାହାକି କିଛିକି ଯାହାକି ଯାହାକି । ଏହି ବୃଦ୍ଧ ଭାବତ୍ୟାଳା
 ଯାହାକି ଯାହାକି ଯାହାକି କିଛିକି ଯାହାକି କିଛିକି ଯାହାକି, ଏହାକି
 ଯାହାକି ଯାହାକି ଯାହାକି ଯାହାକି ଯାହାକି ଯାହାକି ।

তাঁর প্রবেশ ঘটেছিল রক্তাক্ত হাতামার পূর্ব দ্বিগুণিত হলে তার
গায়ে ঘর্ষণ দিয়ে। এই হাতামার? কঠি বা কঠিতার কঠক
অন্যভাবে কঠিও ভাগ্যে প্রক্টে মিজের ভাগ্যে জন্মনা করেছেন।
জন্মনা করে চলছেন:

এসব কঠিও হোমা -

স্বাক্ষরের প্রস্তুতকরণ

দুপুরে তুমি পক্ষাধীন।

এই পক্ষাধীনের চেহারাও বর্ণনা আছে। কিরকল্প কিম তার?
কঠিও ভাষায়: 'তুমি দেখে অস্তিত্ব / ন্যূনে সিন্ধি হাঁস'। - তুমি
পক্ষাধীন 'এসব কঠিও' করে তুমি ফুল মিলে বিকিষ্কিত করতে।
তুমিও শেষ নয়, কঠিতার কঠক বা কঠি আর ভাগ্যে
কঠিও কঠিও প্রোভাগ্যে বর্ণনা দিয়েছেন। এই কঠি, পিঠি
আরও ভাগ্যে, 'আসে তাঁর পক্ষাধীন / কঠক করে কঠক'।
এই পক্ষাধীনের appearance বা আবির্ভাব অস্তিত্ব
কঠিও প্রক্টে প্রস্তুতভিত্তি ভবিষ্যে তোম। - এই পূর্ব প্রোভাগ্যে
কঠিও প্রস্তুতভিত্তিমীল হওয়া কি করেন? "শূন্য সূত্রকেন মিত্র /
স্বহৃদে পাতিয়া দিব' / সার্বী কঠি প্রস্তুতকরণ।"

'কঠিও' কঠিতার কঠক বা কঠিও ভাগ্যে তুমি

প্রার্থনা এই চলছে তিরি করে করেছেন। কঠিতার কঠক বা কঠি
চলছেন: 'এ তোমার তুমি - তোমার - / অতি তুমি ভাবতলা /
অতি নহে তোমারী দুপুরে।' - শূন্য-তাই নয়, কঠিও কঠিও
ই অতি তুমি ভাবতলায় করে তাঁর মিত্র কঠক পাতলামা মিত্র
চল। এই মিত্র তিরি সার্বী কঠক ভাব কঠক ঘর্ষণ দিয়ে।

" প্রস্তুত কঠক কঠক

তুমিও কঠক তুমি

চিঁড়ে তোমার প্রস্তুতকরণ "

ଏକୋତ୍ତରୀ ମତ୍ତମ ଏକ ପରିସିଦ୍ଧିତର ଗନ୍ଧ ହଲ । ତାମଧୁତାର ପ୍ରକଳ୍ପେ
 ତାର ହିତ୍ତେ ଗିଧେ କଟିର ଡେହାଣେ ମାମେର ଉତ୍କାର ଗନ୍ଧ ହଲ ~~କଟିର ଡେହାଣେ~~
 ଗେଲ । କଟି ଠଳହେନ: 'ଆହାର ସମ୍ପର୍କରେ / ଉତ୍କରକାର୍ତ୍ତ ଗେଲ ମଲେ /
 କୋମ ବୁଦ୍ଧ ନୂତ୍ତର କରକାର ।' - କଟିର ଉତ୍କରକାର୍ତ୍ତ ହଲ ଗ୍ରେ ଅତି ବୁଦ୍ଧ
 ଜାଗତ୍ତାଳା କୋମେ ମାର୍ଗୀରମ୍ପେ ବୁଦ୍ଧି ନଃ । ଅଧିକ ଦେହତା ମଫେରାଜ ।
 କଟିର ଭାଷାୟ: 'ନାଟମ୍ ମୀତେର ମାଂସ / ଡେ ଆହାର ମଫେରାଜ /
 କୋମ ବୁଦ୍ଧେ ପ୍ରକୋପିତ୍ତେ ହାସେ?' କଟି ମିଜ୍ଜେକେ କୂତକ୍ତଚିତ୍ତେ ମିତ୍ରାଦ
 ଦିଧେ ଠଳହେନ: 'ଅନ୍ତର ମାମବରକ୍ତ / ଡେ ଆହାର ମିଳକକ୍ତ / ତାଣେ
 ହିତ୍ତେମିତ୍ତେ ପ୍ରକୋତ୍ତେ ।' - ମତିରୁ ତାହି, ଜାଗତ୍ତାଳା ତୋ କଟିକେ
 ଠଳେହିତ୍ତେ, ଜାଗ ମିତ୍ତେ ହେ ଅର୍ଥାତ୍ କିମତ୍ତେ ହେ ବନ୍ଧନ ସାଧିତାବିକ୍ତା
 ପ୍ରକୋତ୍ତେ ନେ । ତର ଘୋରକ କଟି ଘୋରକ୍ତେର ମାମିତ୍ତେ ଦିଧେହେନ ।
 ବୁଦ୍ଧ ଜାଗତ୍ତାଳାର ପ୍ରତି ମିଜ୍ଜେର ଅନ୍ତରେ ମାମିତ୍ତେ
 ମହାନୁଭୂତିର ମଞ୍ଜେ ତିମି ଅର ଜାଗତ୍ତାଳାହି ମାଧ୍ୟମ୍ପଲ୍ଲେ କିମେ ମିଧେହେନ
 ଘେତେ କାମେତ୍ତେ ମା ପାକା ମାଦ୍ଦେତ୍ତ । - ତାହି କଟିକେ ବନ୍ଧନ କଟିର
 ହୃଦୟେ ବୁଦ୍ଧ, ଅତିବୁଦ୍ଧ ଜାଗତ୍ତାଳାର ପ୍ରକୃତ ଅବୁଦ୍ଧକେ ଚିନ୍ତାତ
 ନା ମାତାର ଘେନା ଆକ୍ତେ କିତ୍ତେ ଗ୍ରେ ଘେନା କାଧମେ ଗ୍ରେ
 ବୁଦ୍ଧ ଜାଗତ୍ତାଳାର ହୃଦୟେ ଘୋରକେ ତଥା ନଫେରାଜକେ ମାମି
 ହାତେ ହିତ୍ତେ ଘେନା ଆକ୍ତେହେର ବୁଦ୍ଧ ମେଧ ମି । କଟିର
 କ୍ତକ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ କଟି ଜାଗତ୍ତାଳାର ଘେନା ମଞ୍ଜେ କଟିର ମଫେରାଜେ
 ଘେନା କିମ ଘିଜ୍ଜେ ଘେନେହେନ:

'ମୀତାତ୍ତଲେ ଦିଗନ୍ଧର
 ଦିଗାହୀନ ମଧ୍ୟତ୍ତ
 ଦେହ ଡେଲେ କ୍ତବିର ମୋଧାୟ'

ମାମାମାମି ଗ୍ରେ ଅତି ବୁଦ୍ଧ ଜାଗତ୍ତାଳାକେତ୍ତେ ତିମି ଦେହୋପିତ୍ତେନ:
 'ବନ୍ଧେ ମାମି ଭାଷା ବିଧେ / ଘେନା ବୁଦ୍ଧ କିମେ
 ନାମ୍ ବୁଦ୍ଧେ ନାମ୍ ମାତେ କାତ୍ତ ।'

କଟି ଗ୍ରେ ଜାଗତ୍ତାଳାର ଆହାରେ ମାଦ୍ଦା ଦିଧେ, ଦରକା ଘେଲେ
 ଗାହିରେ ଘେନିଧେ ବନ୍ଧେ, ତର ଘୋରକ ଉପାରେ ଜାଗ ଭତି ଭାବି

ଆଜ୍ଞାପିତେ ଦୁହାତ ଦିଅଁ ନାଜିଅଁ ଦିଅଁହୁମେନ । ବୃକ୍ଷ ଭାବଭାବାର
ଆଦାର ଭାବ ନାଦେ କରେହୁମେନ । - ବଜେଁ କଠି ମିଜ୍ଜେକେ ବୀଣ୍ଣ ବଲେ
ବଲେ କରେହୁମେନ ।

ମଝେଜାଜେର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟେ ତାହେଁ କଠି ଉଦ୍ଧୃତ କଲେ
ବଲେହୁମେନ : 'ଆଦାର ଆଦାର ଭାବ / ବୀଣ୍ଣେହୁ ଉଦ୍ଧାର / ଭାବେହୁ
ବିଚ୍ଛିନ୍ନେ ମାସି'

'କାଚିଭାବ' କଠିତାଏ କଠି ମଝେଜାଜେ ଆଦାର
ବଜେଁ ନାଜି ବିଚ୍ଛିନ୍ନେ କରେହୁମେନ । କଠି ବଲେହୁମେନ :

'ହେ ଭୋବି ଅଦ୍ଧିତ ଗାଜ

ମିଶେସେ ବୁଲେହି ଭାଜ

ଆସି ଯେ ତାଦେରି ବୁଜନା ।'

ଅର୍ଥାତ୍ କଠି ମିଜ୍ଜେକେ ଅନେକକିଛି ଖେଚେଁ ଅଦ୍ଧିତ । ଅନେକ ସାନ୍ଧି,
ଅନେକ ସୁଖ, ଅନେକ ମନ୍ଦଳ ତିରି ମାନ ମି । କଠି ବଲେ କରେହୁମେନ,
'ହେ ଭୋବି ଅଦ୍ଧିତେ / ମାତେ ମାତେ ସୁଖେ ଗାଜେ / ଭେ ଧାଦେର କରେ
ସୁଖେନା,' କଠି ମିଜ୍ଜେ ମେଁ ଅଦ୍ଧିତଦେର ବାବେଁ ବୁଜନ । ତାହେଁ ଅଦ୍ଧିତଗାଜ
ସାଦେର କଠି ଠା କଠିତାଏ କଠିକେ ଭାଲୋଗାମେନ । ମାତା ହଲେ ତିରି
ତାହେଁ ଭାଲୋଗେ କଠି କାଜେ । କଠି ବଲେହୁମେନ :

'ତାହେଁ ତୁଜି ନାମାହଲେ

ଆଦାର ଅଦ୍ଧିତଲେ

ଆଦାର ଦୁଧାରେ ଆଜ୍ଞିନାମ

ବୁଝିଆ ବୁଝିଆ ଭାଜ

କାନ୍ଦି ବଲେ ଭାଲୋଗାମ

ଭୋବି ଅଦ୍ଧି ଭୋବି କାନ୍ଦାୟ ।'

ତାହେଁ କଠି ମିଜ୍ଜେକେ ମଝେଜାଜେର ଭାବେ ଅଦ୍ଧିତଗାଜ ସାଦେର ଭାବ ମଝେଜାଜେ
କାଜେ ଅଦ୍ଧିତେ କରେହୁମେନ । - କଠି ଦିବୀଦିବୀ ଭାଜିତେ ବଲେହୁମେନ :

'ଭୋବି ସମାଦକାଜି

ସମାଦେ ମନ୍ଦାଜି ଆଜି

ଏ ଦାବି ମିଶେକେ ମକଲ -'

ପ୍ରଥମେ କ୍ଷମା ମିଳିବାର ସ୍ୱପ୍ନ ଆଉ ଅସ୍ଥିତ ହାତୀର ପ୍ରଥମ ଅନୁଭବ
 କରୁଥିଲେ ନା। - ତାହା ହଲୁକେ: 'ଏ ଜୀବନ ମିଥ୍ୟାରେ ମରଲ'। -
 ଚାହାଣି ପାଏ, ଏହି ଅବଳତାର ଅନ୍ତତମ ସମୟକୁ ହଲୁକେ ଅଧିକ
 ସହାୟତା, ଅସ୍ଥିତ ହାତୀ ମଧ୍ୟାହ୍ନର ଅଳ୍ପ ମିଳିବାର ପ୍ରକାଶ ହେବ
 ପାଉଁଶର ତଥ୍ୟ ହେଉ ପାଉଁଶର ଅନୁଭୂତି । ତାହା କ୍ଷମା
 ପ୍ରକାଶରେ ଯେ କ୍ଷମା ମିଳିବାର ଜୀବନକୁ ସହାୟତା ଏବଂ ହେଉ
 ଯେ ପଞ୍ଚ ପ୍ରକାଶରେ ଯେ ଅଳ୍ପ କ୍ଷମା କରୁଥିଲେ ମାର୍ଗଦର୍ଶୀ

" ସାଧ୍ୟା କାହା ଧର୍ମଦାୟକ ସେମାନଙ୍କୁ ହେଉ ପ୍ରଥମ
 କ୍ଷମା - ଧର୍ମ ମିଳିବାର କାହା ସମୟକୁ ଅଳ୍ପ ଚିନ୍ତିତ ମାତ୍ର
 ଚିନ୍ତିତ କରେ କେହି ନାହିଁ, ମିଳିବାର ହଲୁକେ 'ଦୁଃଖଦୀ
 ଚିନ୍ତା'। ଆଉ ଏହି ଦୁଃଖଦୀ ପ୍ରକାଶରେ ଧର୍ମ ପ୍ରକାଶ
 କାହାଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆକାଶରେ ଚିନ୍ତିତ କରୁଥିଲେ, ଆଧିକ
 ସ୍ୱୀକୃତ ସ୍ୱୀକୃତମାନଙ୍କୁ ମିଳିବାର ଆଧାର କରୁଥିଲେ,
 ସମୟ ଏବଂ ଜୀବନର କୋଣ କଳ୍ପନାରେ ପରିମାଣକୁ
 ଅଳ୍ପ ଅଧିକ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଯେ ଅଧିକ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ
 କରୁଥିଲେ:

ସାଧ୍ୟା ହୃଦୟ - ବଳେ ହେଉ ସାଧ୍ୟା
 ଦୁଃଖରେ ହେଉ ସାଧ୍ୟାରେ ସାଧ୍ୟା
 ଆଧିକ 'ଜୀବନ' ମିଳିବାର ଆଧାର ଯେ 2
 ମିଳିବାର ସାଧ୍ୟା ମଧ୍ୟ ସାଧ୍ୟା - ସାଧ୍ୟା । "

ଧର୍ମଦାୟକ ଏହି ଦୁଃଖଦୀ ବା ଦୁଃଖଦୀ ସାଧ୍ୟାକତା ସମ୍ପ୍ର
 ମିଳିବାର, ସାଧ୍ୟାରେ ଆଧାରଦାୟକ ସାଧ୍ୟାକତା ହେଉ।
 ସାଧ୍ୟାରେ ଦୁଃଖ ଅଧ୍ୟାୟ ମାଧ୍ୟାରେ କେବଳ କ୍ଷମା
 ଯେ ସାଧ୍ୟାରେ ଆଧାରଦାୟକ ହେଉ ଦୁଃଖ ଆଧାର ହେଉଥିଲେ।
 'ଧର୍ମଦାୟକ' କ୍ଷମାରେ କ୍ଷମା ମିଳିବାର କ୍ଷମା ତାହା ହେଉ କେହି
 କରୁଥିଲେ:

সুন্দর বাসুদেব

অসংখ্য উৎসবে বাসুদেবের স্মৃতি আছে যা নাই।

তাই স্মৃতির মাঝে একবার বাসুদেবকে কঠিন করে দেখেছি 'স্মৃতি ছাড়া দুঃখ নয় পারী।' - প্রকৃতি প্রদায় দিকে তাই কঠিন কোনো মৌলিক নয়।
ভারতের অল্প অল্প কঠিন হয়েছেন : 'যাদু যাদকে যাদু যাদকে প্রকৃতি
স্মৃতি'। - তাই কঠিন পতীন্দ্রনাথ স্মৃতি থেকে ছড়িয়ে পড়ার পারী।

"স্মৃতিত নাশিত পতীন্দ্রনাথ প্রতি স্মৃতি স্মৃতিতে ছড়িয়ে পড়ার
অনুরে অনুরে বহন করে গেছেন, তার সিদ্ধান্ত তাঁর 'বাসুদেব', 'চন্দ্র
বাসুদেব' কিংবা 'স্মৃতি'। পতীন্দ্রনাথের একচেলে কোর্টের অগ্নিচক্রে
অন্য চেলে কঠোর অক্ষয় অল্প। ... এইভাবেই তিনি দক্ষিণ, তিনি
ভিত্তি, স্মৃতির অক্ষয় কালকূট অর্ধে তিনি স্মৃতি - প্রথমে
নাশিত পতীন্দ্রনাথের কাব্য শেষ পর্যন্ত তিনিই ইচ্ছা দেবতা। বাসুদেব
প্রিয়তা ও অক্ষয়কে ছড়িয়ে কঠিন শেষ পর্যন্ত তিনি 'স্মৃতিতরঙ্গ'
স্মৃতির স্মৃতি হলেছেন। ... [তাই] কঠিন তাই স্মৃতি পতীন্দ্রনাথের
একটি প্রথম কঠিন নয় - অক্ষয় স্মৃতি স্মৃতিতে একটি অক্ষয়
স্মৃতি। 'স্মৃতির স্মৃতি'র অক্ষয় স্মৃতি অক্ষয়স্মৃতি (নাশিত নয়) কঠিন
বাসুদেব প্রতি স্মৃতিতে এইখানে [কঠিন তাই কঠিন] এই তাঁর
স্মৃতি স্মৃতির স্মৃতি দিলেছেন। পতীন্দ্রনাথের স্মৃতি দর্শন এই কঠিনতেই
স্মৃতিতে স্মৃতি উচ্চারিত।"

সুন্দর সিদ্ধান্ত : ১. স্মৃতিত স্মৃতি : ১৩ ৫৫ : ২য় খণ্ড : কঠিন ১৫৫,
১৩৫ : স্মৃতি : ১০০

২. কঠিন তাই কঠিন : নাশিত স্মৃতিতরঙ্গ : স্মৃতিত ও স্মৃতিতরঙ্গ :
নাশিত স্মৃতিতরঙ্গ স্মৃতিতরঙ্গ : স্মৃতিতরঙ্গ : স্মৃতিতরঙ্গ স্মৃতিতরঙ্গ :

প্রথম প্রকাশ : ১৩৫ : স্মৃতি : ১০০।

৩. স্মৃতি, স্মৃতি : ১০৭।

- স্মৃতিতরঙ্গ স্মৃতিতরঙ্গ । ২৫, ২০২০ ।